

Ole Feldbæk har med vanlig professionalisme beskrevet husets aktiviteter, finansadministrationens historie, i perioden fra ca. 1660 til 1800. Om udgiverne har anset finansadministrationens videre udvikling for uinteressant eller har ladet sparekniven svinge nådeløst, vides ikke, men for læserne er det et stort savn, der kun tirres af nogle få, om end gode fotografier fra omkring år 1900.

Et afsluttende kapitel om »renoveringen« er skrevet af »Finansministeriet«, er meget kort og handler stort set ikke om den nylige renovering. Resultatet af denne ses dog også bedre på de mange professionelle farvefotos, som fotografierne Jens Lindhe og Ole Haupt har taget til bogen. Naturligvis er den imponerende frontispice afbildet i gode detaljebilleder, det gælder også den smukke kollegiestue, mens det kniber lidt at finde rundt i andre af de »ni fine logementer«. Til gengæld kan man fryde sig over mange detaljer. Tagkviste, dørhåndtag, murede vinduesrammer, flisegulve, hvælvinger, trapper, jernskodder, plafonder, stukkaturer og flostapeter – velbekomme!

Gennem de 275 år har bygningen »kunnet tilpasse sig utallige ændrede funktionskrav og moderniseringer og samtidig bevaret så stor en part af sin oprindelige fremtoning i de væsentligste aspekter« (s. 180). En beskrivelse af disse ændringer »ville imidlertid blive en kedelig og monoton opremsning«, forklarer det. Netop i en bygningshistorie havde bl.a. dette dog været interessant at få uddybet – ligesom livet i huset de sidste to hundrede år. Men lad os se, der skal jo også være noget at skrive om, når *Den røde Bygning* runder 300 år.

Bygningshistorie er ikke en helt ukendt genre, typisk er emnet vel overladt til arkitekter og kunsthistorikere, mens historikere vistnok mest anvender billeder af huse ligesom portrætter –

som gode og taknemmelige illustrationer til den øvrige historie. Denne bog med de valg og fravalg, der er gjort, giver god lejlighed til at overveje bygningshistorie som genre, hvorfor den hermed anbefales især til kommende forfattere og udgivere af monografier om enkelte bygninger.

Kenn Tarbensen

Lars Ole Bonde (red.): *Fra Århusopera til Landsopera. Den jyske opera gennem 50 år 1947-97*. (Den jyske Opera, 1997). 318 s.

Måske var fremførelsen af Æmilius Kunzens »Dragedukken« på Løveapotekets førstesal i 1810 den første komplette forestilling i Århus inden for musikdramatikken. Herefter var der forholdsvis hyppige forestillinger ved Det kongelige Teaters turnévirkomhed og andre rejsende selskaber, men ofte under primitive vilkår og dårlige sceneforhold. Det bedredes, da det nye Århus Teater blev indviet i september 1900; oven i købet var en del af åbningsforestillingen, operaen »Prinsessen på ærten«, skrevet til lejligheden af August Enna, dirigeret af samme og med Gerda Christophersen i titelpartiet. Men en egentlig, fast operainstitution måtte byen vente med til efter Anden Verdenskrig, da Thomas Jensen, Holger Boland og Gerhard Schepelern fik stablet den på benene med »Jægerbruden« som åbningsforestilling.

Den foreliggende bog fortæller om operaens udvikling i de 50 år i fire afsnit. Først kommer der en historisk fremstilling. Så følger en illustreret oversigt over samtlige forestillinger fra 1972 til 1997 med fuldstændig dokumentation. Når den kun er over de sidste 25 år, skyldes det, at der blev udgivet jubilæumsbøger både 1957 og 1972. Det tredje afsnit kaldes »Temaer, motiver – og variationer« og er en række in-

terviews med eller artikler af operaen nærtstående personer, pressefolk, komponister, sangere og tekniske medarbejdere. Endelig kommer så registerafsnittet, der indeholder megen dokumentation.

Det historiske afsnit er skruet sammen af interviews og portrætskitser af hovedpersonerne i perioden. Det giver megen information, men giver ikke råderum for det problematiserende. Derfor er det velgørende, at redaktøren selv tager hånd om fremstillingen af de virkeligt vanskelige år fra 1969 til 1976, hvor operaen fik status som landsopera, betalt af staten og amterne og administreret fra Århus. Embedsmanden Torben Wiskum, udlånt af Kulturministeriet, stod i spidsen for institutionen fra 1969-72. Han fik lavet noget slemt økonomisk rod samtidig med, at der opstod personlige og kunstneriske spændinger over en bred front inden for bestyrelsen. Et af resultaterne blev, at en af de fremmeste pionerer i arbejdet for operaen gennem årene, Gustav Albeck, måtte forlade formandsposten. På den kunstneriske front kom det til den meget omtalte operademonstration i 1969, hvor en proklamation søgtes oplæst af progressive kræfter, heriblandt komponisten Bent Lorentzen, med hvem bogen indeholder et interview. Det var tiden for eksperimenter med formerne, og en del yngre folk inden for musiklivet troede rent faktisk, at Wagner og Verdi var

færdige, og at undervisningen i de klassiske instrumenter snart ville høre op. Uden at gå i enkeltheder kan man konkludere, at et fåmandsvælde, bestående af de personer, der havde skabt baggrunden for et operamiljø, sad for fast i sadlen med et hårdt greb om kunst og administration. Over for dem stod en blandet skare af yngre musikuddannede, talentfulde, men uansvarlige himmelstormere, der nok fik ramt hårdere, end de egentlig ville.

Ud af redeligheden kom som nævnt den nye lovgivning og en ny ledelse, i hvilken Otto Hallstrøm og Francesco Cristofoli kørte parløb i 70'erne. Det gik i stykker, og efter et mellemspill blev Cristofoli eneheriker fra 1981. Ham kalder bogen »den rette mand på det rette tidspunkt«, og det er en sand udtalelse. Med sine opførelser af »Ringene« fra 1983 til 1986, fulgt op af tre samlede opførelser 1987, bragte han Den jyske Opera op i international klasse og skabte den første danske sceneopførelse af »Ringer« siden 1912.

Lars Ole Bondes bog er fyldt med flotte billeder, både i farver og sort/hvidt, og der er lagt megen flid og talent i layout'et. Skal der rejses indvendinger, skal de gå på ideen med de mange interviews. De er i nogle tilfælde en kende indforståede og ikke helt professionelle i formen. For udenforstående kan det være lidt diffust.

Ib Gejl

HISTORIEVIDENSKAB

Søren Kjørup: *Menneskevidenskaberne. Problemer og traditioner i humanioras videnskabsteori.* (Roskilde Universitets Forlag, 1996). 410 s., 275 kr.

Søren Kjørup har med denne bog skrevet en letlæst, tilgængelig og pædagogisk indføring i humanioras videnskabsteori. Der er, som titlen siger, tale om en generel indføring, men som sådan er